

Popülokrasi

Meydan Gazetesi

02.11.2019

İçindekiler

Başka Bir Muğlaklık	4
Popülökrasi	5

Gündelik dilde kullandığımız çoğu kavramın ne anlama geldiğini nereden türediğini bilmiyoruz. Çoğunlukla bu kavramlar zaman-mekan ve duruma göre anlam değiştiriyor. Hem bireysel hem de toplumsal hayatı anlamlandırmak için kullandığımız dil de haliyle her zaman bize tam anlamıyla hizmet etmiyor.

Son yıllarda dünya gündemini, siyaseti, akademiye, sanatı hayatın hemen hemen bütün alanlarını işgal eden kavramlardan birinden bahsedeceğiz. Bu kelimeleri anlamlandırmak için önce etimolojik kökeninden yola çıkacağız.

Popüler sözcüğünü duyduğumuz anda aklımıza gelen yegane anlam “yaygın”. Popüler sözcüğü türkçeye Fransızca *populaire* kelimesinden geçmiştir. Kökenini Latince *populus* (halk) sözcüğünden alır. Kelimenin tam anlamı ise şudur : “halka ait, halka uygun, halkça sevilen”. Sosyal bilimlerde hâlâ halka ait, halktan gelen anlamında kullanılır.

Kültür çalışmalarında kullanılan “culture populaire” (İngilizce: Folk Culture , türkçe: halk kültürü) halkın genelinde yaygın olan ve genelde toplumun çoğunu oluşturan sosyal sınıfın kültürünü betimlemek için kullanılır. Benzer bir örneği “democratie populaire”’de de görüyoruz. Halkın yönetime katılabildiği ve bütün vatandaşların oy verebildiği demokrasi anlamına geliyor.

Gelelim gündelik anlamda popülerleri ne için kullandığımıza... Popüler kültür dediğimizde halk arasında yaygın olarak tüketilen kültürden bahsediyoruz. Bunu kullandığımız anda artık popüler kelimesinin anlamını bozmuş ve ondan uzaklaşmış oluyoruz. Örnek olarak sosyal bilimlerde, bu coğrafyanın popüler müziği (halktan gelen müzik) aşıklar, ozanlar, dengbejler tarafından icra edilen halk müziğidir. Ama gündelik kullanımda coğrafyanın popüler müziği ise başka. Gördüğümüz üzere kelime birebir aynı olmasına rağmen sonucu birbirinden tamamen bağımsız iki türe işaret ediyor. Yani kavram muğlak!

Başka Bir Muğlaklık

Demokrasi terimi ve bu terimin ifade ettiği toplumsal modelin neye tekabül ettiğine ilişkin de bir muğlaklık vardır. Terimin içi boştur. Öyle ya da böyle tüm siyasal tartışmaların meşrulaştırıcısıdır. Demokrasi için yaparız her şeyi. Her icraat “daha demokratik” olma vaadiyle yapılmalıdır.

Bu muğlaklık, demokrasinin dokunulmazlığını garanti altına alır. Demokrasinin merkezinde bulunan ve özünde bir oy eşitliğine dayanan seçimler, aslında toplumsal refahın ve egemenliğin eşitsizliğini yaratan bir devlet hilesidir.

Şiddet üzerine inşa edilmiş olan devlet, politik baskı aracılığıyla bu eşitsizliğin devamını sağlamakla ilgilenen bir kurumdur. Sürekli bir bürokrasinin varlığına dayanır. Bu bürokrasi aracılığıyla yönetenler-yönetilenler ikiliği ortaya çıkar.

Devletin toplumsal refahın oluşturulması için gerekli olduğu iddiası, devletin bir tahakküm mekanizması olduğu gerçeğini gizlemekte kullanılan bir maskedir. Bu mekanizma içerisinde yapılacak yönetici seçimleri, bu gerçeklikten uzak düşünülemez. Birkaç yılda bir halktan, kimin yöneteceğini belirlemek üzere oy kullanmaları istenir. Oy kullanan insanların bir şekilde sistemin çalışmasının kontrolünü elinde bulundurduğu illüzyonu sayesinde sistem meşruiyet kazanır.

Demokrasi kaynağını bir kurgudan alır. Halkın oylarıyla seçilerek iş başına getirilen yasal ve idari yapılar, halk iradesinin temsiliyetine odaklanır. Böylece siyasal işleyişte halkın doğrudan katılımının engellenmesi özgürlüğümüzün reddedilmesi anlamına gelir. Toplumsal işleyişte adalet ve özgürlük ancak, bireylerin karar alma süreçlerindeki doğrudan katılımı ve kontrolü ile sağlanabilir. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, demokrasinin işlediği farklı coğrafyalarda gerçek bir halk denetiminin olmadığı ve olamayacağını görebiliriz.

Demokrasi kavramının, her ne kadar halkın yönetimi ile ilişkilendirilse de ilk elde bir şey anlatmaması ve kavramın birçok şey ifade etmek için kullanılması, devletli siyasetin muğlaklık oyunlarından biridir. Birçok şey ifade edilmeye çalışan başka sözcükler gibi hiçbir şeyi ifade etmeme potansiyelini içerisinde taşır.

Popülokrasi

“Siz isterseniz hilafeti bile getirebilirsiniz.” 29 Kasım 1955’te Demokrat Parti Meclis Grubu’na, Adnan Menderes bu şekilde seslenir. Adnan Menderes, Türkiye Siyasal Tarihi’nde popülist liderlerden biri olarak sıklıkla örnek verilir. Partisinin isminin “demokrat” olmasının dışında, bu seslenişteki ironi demokrasi aracılığıyla demokrasinin ortadan basit bir şekilde kaldırılabilmesidir.

Bu örnekte de görüldüğü üzere, demokrasi ve popülizmin muğlaklığı bilinçli bir muğlaklıktır. İktidarın despotik doğasını gizlemek üzerinden yaratılmıştır.

İçinde bulunduğumuz siyasal süreçte, yeni bir siyasal biçim olarak popülokrasi yaygınlaşmaktadır. “Küreselleşen” siyasal sistem olarak demokrasi, vaat ettiği “siyasi iktidarın belirlenmesinde herkesin eşit paya sahip olması” ilkesini açık bir şekilde gerçekleştirmedi. Bu sadece, kapitalizmin yarattığı adaletsizliklerin, yönetsel düzeye yansması ve daha zengin olanın yönetimde daha fazla söz hakkına sahip olmasıyla alakalı değil. Durum aynı zamanda demokrasinin sözde siyasal eşitlik ilkesinin dayandığı mantıktan da kaynaklanmıştır.

Demokraside yönetme hakkının çoğunluğa verilmesi hedeflenir. Siyasal üstünlük, temsili demokrasinin parçası olan ve belirli periyotlarla gerçekleşen seçimlerle belirlenir. Yani demokrasiyi seçimlerle demokratik kılan mantık, sayısal üstünlüktür. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuç, sırf çoğunluğa ait olduğu için doğru ya da haklı olanlar üzerine kurulu bir siyasal sistemdir.

Sözde halk iradesini, yönetimde belirleyici güç olarak muhafaza edebilmek için işletilen “temsil” kurumunun, “halk için yönetmek” amacıyla ne hale dönüşebileceğini tahmin etmek çok zor değil. Demokrasinin içerisinde potansiyel olarak barındırdığı totalitarizm, tüm halkın çıkarlarının birleştirildiği ve halk adına en doğru kararın verildiği bir neden-sonuç ilişkisiyle kendisini belirginleştirir.

Batı toplumları için demokrasi, evrensel oy hakkına dayalı olarak düzenli ve rekabetçi seçimlerin yapıldığı bir sistemdir. Soğuk Savaş sonrası, **kapitalizmin zaferinden sonra; devlet iktidarının “ahlaki” olarak savunulabilecek tek kaynağı demokrasiydi.** Ancak özgürlük, katılım, anayasal devlet, seçimler, halk egemenliği gibi demokrasi için olmazsa olmazların hiçbiri kendisine demokratik diyen rejimler tarafından gerçekleştirilememiştir.

Bireysel özgürlükler, kapitalist sistem içerisindeki tüketim serbestlikleri ile çerçevelenmiş; siyasal özgürlükler sunulan partilerden birini seçmeye indirgenmiştir. Halkın yönetime sözde katılımı belirli aralıklarla kendilerini yönetecek kişileri seçtiği seçimlere sıkıştırılmış, halkın siyasal iradesi böylelikle bütün siyasal ve ekonomik sorunlardan uzak başka gündemlerle manipüle edilen yapay bir işleyişin içinde düşünülmüştür.

Demokratik sistem ekonomik, siyasi ve toplumsal anlamda da vaat ettiklerini gerçekleştirilememiş ya da gerçekleştirdikleri üzerinden farklı coğrafyalarda yaşayanları tatmin edememiş bir durumdadır. Bunun siyasal yansımaları en belirgin olarak gözlemleyeceğimiz kırım, popülizmin siyasal olarak kendini belirginleştirdiği süreçte olmuştur.

Batılı coğrafyalarda sağ popülizmin yükselişte olduğu zaman dilimi, sürecin değişimini gözlemek adına önemlidir. Öte yandan sağ popülist politikacıların yükselttikleri söylemler, liberal demokrasilik oyununun Batı’da herkesi tatmin edemediğinin en açık göstergesi. Bu söylemlerin dayanak noktası göçmen karşıtlığıdır. Karşıt olunacak şey olarak yerli işçi sınıfına, ekmeklerini ellerinden alan düşman olarak göçmenleri hedef gösteriyorlar. Bu siyasal söylemin arkasında her ne kadar güçlü bir teorisi olmasa da, insanları kararsızlığa sürükleyen bir yöntemi var. Sorunların kaynağını tekleştirilen (göçmenler...) popülist politikalar, böylelikle çözümü de basitleştirmiş oluyor. Toplumsal sorunların ağırlığı arttıkça sunulan basit çözümler, bu söylemi çoğunluk için cazip kılmaya olanak veriyor.

Demokrasinin bugün içine girdiği krizi anlamak önemlidir. Çünkü demokrasinin bu versiyonu, dünyanın farklı yerlerinde yükselen isyanlara karşı yükseltilmiş yeni tarz bir demokrasi arayışıdır.

Hukuku ayaklar alma noktasında sıkıntısı olmayan, popülist partinin tek ve sahici temsilcisi olduğunu iddia eden, elit karşıtı pozisyonuyla yaygınlaşmayı/popülerleşmeyi hedefleyen, önceki kurumsal yapıları zayıflatıp kişiselleşmiş yönetimin yapı taşlarını döşeyen yeni bir demokrasi arayışı.

İsmi popülizm ya da demokrasi...Ya da popülokrasi... Muğlaklığıyla gizlediği iktidarın doğasına has despotluktur. İki uç arasındaki bu kısır döngüde şimdilerde ibre popülizmden yana duruyor. Bu kısır döngüyü kırmak, devletli yapının farklı biçimlerini fark edebilmekle mümkündür.

Errico Malatesta'nın demokrasinin ne olduğunu anlattığı ufak alıntıda olduğu gibi;

“Demokrasi bir yalandır, zulümdür ve gerçekte oligarşidir: Yani ayrıcalıklı bir sınıfın çıkarlarını gözeten birkaç kişinin yönetmesidir. Ama yine de, onu daha kötüsüyle değiştirmek isteyenlerden farklı olarak, ona karşı özgürlük ve eşitlik adına mücadele edebiliriz.

Demokrat olmamızın sebeplerinden biri de, demokrasinin eninde sonunda savaşa ya da diktatörlüğe yol açmasıdır. Fakat diktatörlük destekçisi de değiliz çünkü başka birçok sebebin yanı sıra, diktatörlük her zaman demokrasi isteğini uyandırır, demokrasiye geri dönüşü kışkırtır ve böylece halkların sahte özgürlükle açık ve vahşi tiranlığın arasında sürekli gidip geldiği kısır döngüyü sürdürür.

Bu yüzden hem demokrasiye hem diktatörlüğe karşı savaşımızı ilan ediyoruz.”

Anarşist Kütüphane

Meydan Gazetesi
Popülokrasi
02.11.2019

Bu yazı Meydan Gazetesi'nin 51. sayısında yayınlanmıştır.

tr.anarchistlibraries.net